

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในบทนี้จะกล่าวถึงวิธีการดำเนินการวิจัยในชั้นต่าง ๆ ตั้งแต่การกำหนดประชากร การเลือกกลุ่มตัวอย่างจนถึงการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ระเบียบวิธีวิจัยของงานวิจัยเรื่องนี้ ได้แบ่งประชากรในการศึกษาออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. แหล่งข่าวสาร (ผู้ส่งสาร) แหล่งข่าวที่ทำการศึกษาเป็นแหล่งข่าวที่ส่งข่าวสารเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข ไปเผยแพร่ในสื่อมวลชน ซึ่งได้แก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เฉพาะในส่วนกลางมิได้รวมหน่วยงานส่วนภูมิภาค

2. หนังสือพิมพ์รายวัน (สื่อ) หนังสือพิมพ์รายวันที่ทำการศึกษาเป็นหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยที่ตีพิมพ์ในกรุงเทพฯ และเผยแพร่ในระดับประเทศ

กลุ่มตัวอย่าง

แหล่งข่าว แหล่งข่าวสารที่ทำการศึกษาได้แก่ หน่วยงานที่ส่งข่าวสารเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข ไปเผยแพร่ในสื่อมวลชนในช่วงปีงบประมาณ 2532 คือระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2531 ถึง 30 กันยายน 2532 เป็นเวลา 1 ปี ซึ่งเป็นช่วงเวลาระหว่างกลางของการใช้แผนพัฒนาการสาธารณสุข ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) และได้มีการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขไปแล้วระยะเวลาหนึ่ง หน่วยงานที่เป็นกลุ่มตัวอย่างรวม 14 หน่วยงาน ได้แก่

หน่วยงานราชการ 7 หน่วยงาน

- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.)
- สำนักงานโครงการสุขภาพภิบาลอาหาร กรมอนามัย
- กองสุขศึกษา
- กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
- สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค
- สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
- กองประชาสัมพันธ์ กทม.

หน่วยงานเอกชน 7 หน่วยงาน

- โครงการส่งเสริมผู้บริโภค สภาสตรีแห่งชาติ
- สมาคมผู้บริโภคแห่งประเทศไทย
- เกสซกรรมสมาคมแห่งประเทศไทย
- มูลนิธิหมอชาวบ้าน
- คณะกรรมการประสานงานเอกชนเพื่อการสาธารณสุขมูลฐาน (คปอส.)
- กลุ่มศึกษาปัญหาฯ
- กลุ่มอาสาสมัครเพื่อผู้บริโภค

หนังสือพิมพ์รายวัน หนังสือพิมพ์รายวันที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยที่มียอดจำหน่ายสูงสุดจาก 3 ประเภท ๆ ละ 2 ชื่อฉบับ รวม 6 ชื่อฉบับ ดังต่อไปนี้

- หนังสือพิมพ์รายวันประเภทเชิงคุณภาพ (Quality Newspaper) ได้แก่ มติชนและสยามรัฐ
- หนังสือพิมพ์รายวันประเภทกึ่งคุณภาพและประชานิยม ได้แก่ บ้านเมืองและแนวหน้า
- หนังสือพิมพ์รายวันประเภทเชิงประชานิยม (Popular Newspaper) ได้แก่ ไทยรัฐและเดลินิวส์

หนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 6 ชื่อฉบับ เลือกสุ่มมาเป็นตัวอย่าง การวิเคราะห์เนื้อหาในช่วงปีงบประมาณ 2532 คือระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2531 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2532 เป็นเวลา 1 ปี การสุ่มกระทำโดยวิธี Systematic Random Sampling เดือนละ 7 ฉบับ และมีครบทั้ง 7 วัน คือตั้งแต่วันจันทร์ ถึงวันอาทิตย์ โดยทิ้งระยะห่างที่ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้เพื่อให้ได้หนังสือพิมพ์ที่คละกันไป ไม่อยู่ในช่วงวันใดวันหนึ่ง และไม่อยู่ในช่วงใด ช่วงหนึ่งของเดือน

ในการเลือกฉบับหรือวันของหนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 6 ชื่อฉบับเพื่อศึกษาดังกล่าว ก็เพื่อป้องกันความแตกต่างในเรื่องปริมาณของข่าวสาร หรือ ปริมาณของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อให้ได้ปริมาณของข่าวสารหรือเหตุการณ์ที่ คละ เคล้ากันไป

ส่วนสาเหตุที่เลือกศึกษาหนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 6 ชื่อฉบับ ในช่วง เวลาระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2531 ถึง 30 กันยายน 2532 เพราะช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาระหว่างกลางของการใช้แผนพัฒนาการสาธารณสุข ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ผู้ส่งสาร) ได้มีการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขไปแล้วระยะเวลาดัง

และด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างหนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 6 ชื่อฉบับ ที่จะนำมาวิเคราะห์เนื้อหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ได้หนังสือพิมพ์รายวันชื่อฉบับละ 84 ฉบับ รวมทั้งสิ้น 504 ฉบับ ในวัน เดือน ปี ต่าง ๆ เพื่อศึกษาดังต่อไปนี้

วัน เดือน ปี	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
ตุลาคม 2531	10	25	19	13	7	1	30
พฤศจิกายน 2531	28	22	16	10	4	26	13
ธันวาคม 2531	19	13	7	1	30	10	25
มกราคม 2532	23	17	4	12	20	28	8
กุมภาพันธ์ 2532	20	7	15	23	10	4	26
มีนาคม 2532	13	21	29	9	17	25	5
เมษายน 2532	3	11	19	27	14	8	23
พฤษภาคม 2532	29	2	10	18	26	20	7
มิถุนายน 2532	5	27	21	15	9	3	18
กรกฎาคม 2532	10	18	26	6	14	22	2
สิงหาคม 2532	28	1	9	17	25	5	20
กันยายน 2532	11	26	20	14	8	2	17

หมายเหตุ ตัวเลขในตารางคือวันที่ของหนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 6 ชื่อฉบับใน
แต่ละเดือนที่ถูกเลือกเป็นตัวอย่างในการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. เก็บข้อมูลจากหน่วยงานที่เป็นแหล่งข่าว เป็นการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม เพื่อให้ทราบถึงปริมาณและลักษณะ เนื้อหาดูดจนวิธีการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขต่อสื่อมวลชนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

แบบสอบถามที่ส่งให้หน่วยงานกรอกคำตอบนั้น ผู้วิจัยได้แนบจดหมายแนะนำตัวผู้วิจัย และชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัยพร้อมทั้งขอความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปส่งให้หน่วยงานและนัดหมายวันที่จะมารับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง

2. การเก็บข้อมูลจากการวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือพิมพ์รายวัน ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากหนังสือพิมพ์รายวัน 6 ชื่อฉบับ ถึงประเภทของเนื้อหา ปริมาณ และรูปแบบของข่าวสาร ตลอดจนบทบาทในลักษณะต่าง ๆ ของหนังสือพิมพ์รายวันต่อการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข กลุ่มตัวอย่างหนังสือพิมพ์รายวันได้จาก หอสมุดแห่งชาติและหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1. ด้านหน่วยงานที่เป็นแหล่งข่าว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยอาศัยแนวความคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยครั้งนี้มาเป็นหลักสำคัญในการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งสรุปวิธีดำเนินการสร้างได้ ดังนี้

- 1.1 ศึกษาเนื้อหา แนวความคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากตำรา และจากแผนงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขในแผนพัฒนาการสาธารณสุข ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534)

รวมทั้งจากนโยบายการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข
ของรัฐบาลปัจจุบัน แล้วกำหนดขอบข่ายเนื้อหาที่สร้าง
แบบสอบถาม

- 1.2 ศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถามจากตำรา หนังสือ เพื่อ
เป็นแนวทาง
- 1.3 สร้างแบบสอบถามตามเนื้อหา และหลักเกณฑ์ที่กำหนด
เพื่อนำไปทดสอบ (Tryout) หาความบกพร่องของแบบ
สอบถาม แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุง

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของหน่วยงาน ได้แก่

- ลักษณะของงานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ (แยกเป็น
งานเฉพาะ หรือแฝงอยู่กับงานอื่น)
- จำนวนเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านเผยแพร่
ประชาสัมพันธ์ และคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญ

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปริมาณ ลักษณะ เนื้อหาและวิธีการ
เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้าน
สาธารณสุขต่อสื่อมวลชนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ได้แก่

- ประเภทของสื่อมวลชนที่หน่วยงานส่งข่าวสารไป
เผยแพร่ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร
วารสารของหน่วยงาน เป็นต้น
- ประเภทของเนื้อหา จำแนกออกเป็น 7 ประเภท
โดยแบ่งตามกฎหมายการคุ้มครองผู้บริโภคด้าน
สาธารณสุขของประเทศไทย คือ อาหาร ยา
ยาเสพติด, บุหรี่และแอลกอฮอล์ วัตถุออกฤทธิ์ต่อ
จิตและประสาท เครื่องสำอาง วัตถุมีพิษ และ
เครื่องมือแพทย์

- ความถี่ในการนำเสนอ คือ จำนวนข่าวสารที่หน่วยงานส่งไปเผยแพร่ในสื่อมวลชน และจำนวนข่าวสารที่ได้รับการเผยแพร่จากสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ โดยเฉลี่ยต่อเดือน
- วิธีการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขต่อสื่อมวลชนของหน่วยงาน เช่น เอกสารข่าวแจก เอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ภาพถ่ายข่าวแจก จัดแถลงข่าว ให้สัมภาษณ์โดยแหล่งข่าวในหน่วยงาน จัดนิทรรศการ การส่งเทปบันทึกเสียงให้สถานีวิทยุ ส่งวิดีโอเทปให้สถานีโทรทัศน์ เป็นต้น
- รูปแบบการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขต่อสื่อมวลชนของหน่วยงาน เช่น ข่าว บทความ สารคดี ภาพ รายงานประจำปีวารสาร จุลสาร จดหมายข่าว แผ่นพับ โปสเตอร์ เป็นต้น

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการเผยแพร่ข่าวสาร ได้แก่ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไขในการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขต่อสื่อมวลชน ตลอดจนความคิดเห็นต่อบทบาทของสื่อมวลชนในการเสนอข่าวสารด้านนี้จากหน่วยงานต่าง ๆ และความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์รายวันที่ตีพิมพ์ข่าวสารด้านนี้จากหน่วยงาน

2. ด้านหนังสือพิมพ์รายวัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา โดยมีตารางเก็บตัวเลขเนื้อหาแต่ละหน้าของหนังสือพิมพ์รายวันแต่ละประเภท รวม 6 ชื่อฉบับคือ มติชน สยามรัฐ บ้านเมือง แนวหน้า ไทยรัฐ และเดลินิวส์ เพื่อศึกษาในเนื้อหาที่หนังสือพิมพ์รายวันแต่ละฉบับนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข ดังนี้

2.1 ประเภทของเนื้อหา ใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ประเภทของเนื้อหาตามกฎหมายการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข ซึ่งมี 7 ฉบับ จึงแบ่งประเภทของเนื้อหาออกเป็น 7 ประเภท คือ อาหาร ยา ยาเสพติด, บุหรี่ และแอลกอฮอล์ วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท เครื่องสำอาง วัตถุมีพิษและเครื่องมือแพทย์ โดยใช้หน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) เป็นการพิจารณาสาระหรือแนวคิดหลัก (Theme) หรือที่เรียกทางวิชาการว่า Thematic Analysis คือ การพิจารณาสาระหรือแนวคิดหลักของข่าวสารชิ้นนั้นๆ และจัดเข้าประเภทต่าง ๆ ของเนื้อหา ดังนั้นในข่าวสาร 1 ชิ้น อาจมีสาระหรือแนวคิดหลักได้มากกว่า 1 หน่วย แล้วแต่เนื้อหาของข่าวสารชิ้นนั้น

2.2 ปริมาณการนำเสนอ การวิเคราะห์ปริมาณการนำเสนอข่าวสารด้านนี้ในหนังสือพิมพ์รายวันใช้เกณฑ์ในการพิจารณาจาก

- ปริมาณความถี่ในการนำเสนอ โดยนับจำนวนชิ้นของข่าวสารด้านนี้ที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์รายวันแต่ละชื่อฉบับ
- ปริมาณเนื้อที่ในการนำเสนอ ใช้หน่วยในการวัดปริมาณเนื้อที่ในการนำเสนอเป็นตารางนิ้ว ทั้งนี้เพราะหนังสือพิมพ์รายวันแต่ละชื่อฉบับมีขนาดของคอลัมน์ไม่เท่ากัน จึงใช้ตารางนิ้วแทนที่จะใช้คอลัมน์นิ้ว โดยการพิจารณาเปรียบเทียบปริมาณเนื้อที่การเสนอข่าวสารด้านนี้ต่อเนื้อที่ทั้งหมดของหนังสือพิมพ์รายวันแต่ละฉบับ ซึ่งไม่รวมเนื้อที่ส่วนที่เป็นหัวหนังสือพิมพ์ ชื่อเจ้าของ บรรณาธิการและผู้พิมพ์โฆษณา ตลอดจนเนื้อที่โฆษณาและนวนิยาย นอกจากนี้ยังพิจารณาถึงปริมาณเนื้อที่การเสนอเนื้อหาแต่ละประเภทของข่าวสารด้านนี้ในหนังสือพิมพ์รายวันอีกด้วย

- การเปรียบเทียบปริมาณการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์รายวันแต่ละประเภท ซึ่งได้แก่ หนังสือพิมพ์รายวันประเภทเชิงคุณภาพ (มติชน, สยามรัฐ) หนังสือพิมพ์รายวันประเภทเชิงประชานิยม (ไทยรัฐ, เดลินิวส์) และหนังสือพิมพ์รายวันประเภทกึ่งคุณภาพและประชานิยม (บ้านเมือง, แนวหน้า) โดยการเปรียบเทียบปริมาณความถี่ในการนำเสนอเนื้อหา ด้านนี้ของหนังสือพิมพ์รายวันแต่ละประเภท และเปรียบเทียบปริมาณเนื้อหาที่นำเสนอ เนื้อหา ด้านนี้ของหนังสือพิมพ์รายวันแต่ละประเภท

- 2.3 รูปแบบการนำเสนอ โดยการศึกษาการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์รายวัน แล้วจัดเข้าประเภทของรูปแบบการนำเสนอว่าอยู่ในรูปแบบใด ดังต่อไปนี้ ข่าว คอลัมน์ประจำ คอลัมน์สังคม-บุคคล บทความ สารคดี บทบรรณาธิการ และอื่น ๆ
- 2.4 ตำแหน่งหน้าซึ่งนำเสนอ โดยการศึกษาตำแหน่งหน้าในหนังสือพิมพ์รายวันที่นำเสนอข่าวสารด้านนี้ ซึ่งแบ่งออกเป็น หน้าแรก คอลัมน์เฉพาะ และหน้าอื่น ๆ
- 2.5 แหล่งข่าว โดยการศึกษาแหล่งข่าวที่มาของข่าวสารด้านนี้ที่มีการระบุถึงในเนื้อหานั้น ๆ ซึ่งแบ่งออกเป็นหน่วยงานราชการ หน่วยงานเอกชนและแหล่งอื่น ๆ เช่น สำนักข่าวต่างประเทศ หนังสือพิมพ์และนิตยสารของต่างประเทศ เป็นต้น
- 2.6 บทบาทในลักษณะต่าง ๆ ของหนังสือพิมพ์รายวันในการนำเสนอ โดยการศึกษาเนื้อหาที่หนังสือพิมพ์รายวันนำเสนอเข้าอยู่ในบทบาทในลักษณะใด ดังต่อไปนี้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ลักษณะ คือ

- บทบาทเป็นแหล่งแจ้งข่าว
- บทบาทเป็นผู้ให้ความคิดเห็นเชิงวิพากษ์วิจารณ์
- บทบาทเป็นผู้ให้ความคิดเห็นเชิงสนับสนุนยกย่อง
- บทบาทเป็นช่องทางสื่อสารกลับ
- บทบาทเป็นผู้เสนอทักษะและวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ

ซึ่งการวิเคราะห์เนื้อหาในหนังสือพิมพ์รายวันครั้งนี้ อาศัยแนวคิดจาก ทฤษฎีจากแผนงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) และนโยบายการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขของรัฐบาลปัจจุบัน รวมทั้งจากตัวอย่างข่าวที่หนังสือพิมพ์รายวันตีพิมพ์

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ด้านแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญทางด้านนี้ และทำการทดสอบโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 6 หน่วยงาน ซึ่งได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา, กองสุขศึกษา, สำนักงานโครงการสุขภาพอาหาร, กทม., คณะกรรมการประสานงานเอกชนเพื่อการสาธารณสุขมูลฐาน (คปอ.ส.) และมูลนิธิหมอชาวบ้าน แล้วนำข้อบกพร่องมาแก้ไข ทั้งนี้ เพื่อให้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือวัดได้ในสิ่งที่ต้องการวัด

2. ด้านการวิเคราะห์เนื้อหา ในการวิเคราะห์เนื้อหาจำเป็นต้องมีการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) การบันทึกเนื้อหาลงในตารางบันทึก ถึงแม้ว่าการวิจัยนี้ผู้วิจัยจะเป็นผู้บันทึกเนื้อหาเพียงคนเดียวก็ตาม แต่เพื่อความถูกต้องและเชื่อมั่นได้ในเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ทดสอบความเชื่อมั่นของตารางบันทึกประเภทของเนื้อหา และตารางบันทึกบทบาทในลักษณะต่าง ๆ ของหนังสือพิมพ์รายวันในการนำเสนอ โดยการสุ่มตัวอย่างข่าวสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขจากหนังสือพิมพ์รายวัน 3 ประเภทที่ทำการศึกษาเนื้อหาทั้ง 6 ชื่อฉบับ คือ มติชน สยามรัฐ บ้านเมือง แนวหน้า ไทยรัฐ และเดลินิวส์ มาจำนวน 50 ชิ้น ผู้วิจัยเป็นผู้ลงรหัสเองและผู้ร่วมลงรหัสอีก 2 คน คือ นางสาวรรณี โพธิ์ศรี และนางสาวเกศณี จุฑาวิจิตร นิลิตปริญญาโท ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ สาขานิเทศศาสตร์พัฒนาการ

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ลงรหัสทั้ง 3 คน จะรวมกันอ่านข่าวหรือบทความในหนังสือพิมพ์รายวันที่กำหนด โดยใช้หน่วยในการวิเคราะห์เป็นการพิจารณาสาระหรือแนวคิดหลัก (Theme) แล้วพิจารณาแยกว่าเป็นประเภทใดบ้าง และลักษณะใดบ้าง จากเกณฑ์ประเภทของเนื้อหาทั้ง 7 ประเภท และจากลักษณะบทบาทของหนังสือพิมพ์รายวันในการนำเสนอข่าวสารทั้ง 5 ลักษณะ ดังที่กำหนดไว้ในคำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ตามความคิดเห็นและประสบการณ์ของแต่ละคน โดยพิจารณาว่ามีความเห็นเหมือนกันกี่ครั้ง (ถ้าเหมือนกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปถือว่าเหมือนกัน) แล้วนำมาคำนวณหาความเชื่อมั่น โดยอาศัยหลักการคำนวณของ Holsti¹ ดังนี้

$$\text{สูตร } R = \frac{3 (C_1, C_2, C_3)}{C_1 + C_2 + C_3}$$

เมื่อ C_1, C_2, C_3 = จำนวนครั้งที่ผู้ลงรหัสตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมีความเห็นตรงกัน

$C_1 + C_2 + C_3$ = จำนวนครั้งรวมทั้งหมดที่ผู้ลงรหัสทั้ง 3 คนพิจารณา

ในการคำนวณด้วยสูตรนี้ ค่าที่คำนวณได้ไม่ควรต่ำกว่า 0.75 จึงจะมีความเชื่อมั่น

ในการทดสอบความเชื่อมั่นการบันทึกเนื้อหาลงตารางบันทึกครั้งนี้ ได้ทดสอบความเชื่อมั่นของตารางบันทึกประเภทของเนื้อหา และตารางบันทึกบทบาทในลักษณะต่าง ๆ ของหนังสือพิมพ์รายวันในการนำเสนอ ดังนี้

¹Richard W. Budd, Robert K. Throp and Lewis Donohew, Content Analysis Communication (New York: McMillan Company, 1967), p. 68

ทดสอบความเชื่อมั่นของตารางบันทึกประเภทของเนื้อหา มีจำนวนครั้งของการบันทึกเนื้อหาข่าวสารแต่ละประเภททั้งหมด 157 ครั้ง และจำนวนครั้งที่ผู้ลงรหัสตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมีความเห็นตรงกัน คือ 52 ครั้ง ซึ่งแทนค่าลงในสูตรได้ดังต่อไปนี้

$$\begin{aligned}
 C_1, C_2, C_3 &= 52 \\
 C_1 + C_2 + C_3 &= 53+52+52 \\
 \text{ความเชื่อมั่นของตารางบันทึกประเภทของเนื้อหา} &= \frac{3(52)}{53+52+52} \\
 &= \frac{156}{157} \\
 &= 0.9936
 \end{aligned}$$

ดังนั้น แสดงว่าตารางบันทึกประเภทของเนื้อหาที่มีความเชื่อมั่นได้ว่าสามารถบันทึกประเภทของเนื้อหาได้ถูกต้อง

ทดสอบความเชื่อมั่นของตารางบันทึกบทบาทในลักษณะต่าง ๆ ของหนังสือพิมพ์รายวันในการนำเสนอ มีจำนวนครั้งของการบันทึกบทบาทในลักษณะต่าง ๆ ทั้งหมด 168 ครั้ง และจำนวนครั้งที่ผู้ลงรหัสตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมีความเห็นตรงกันคือ 46 ครั้ง ซึ่งแทนค่าลงในสูตรได้ดังต่อไปนี้

$$\begin{aligned}
 C_1, C_2, C_3 &= 46 \\
 C_1 + C_2 + C_3 &= 58+58+52 \\
 \text{ความเชื่อมั่นของตารางบันทึกบทบาทในลักษณะต่าง ๆ} &= \frac{3(46)}{58+58+52} \\
 &= \frac{138}{168} \\
 &= 0.8214
 \end{aligned}$$

ดังนั้น แสดงว่าตารางบันทึกบทบาทในลักษณะต่าง ๆ ของหนังสือพิมพ์รายวันในการนำเสนอมีความเชื่อมั่นได้ว่าสามารถบันทึกบทบาทในลักษณะต่าง ๆ ได้ถูกต้อง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาวิธีการเผยแพร่ข่าวสารต่อสื่อมวลชน ตลอดจนวิเคราะห์ปริมาณและเนื้อหาเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องใช้ตารางแจกแจงความถี่ (Frequencies) คำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 วิเคราะห์ประเภทของเนื้อหา ปริมาณ และรูปแบบของข่าวสารเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขที่พิมพ์เผยแพร่ในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยใช้ตารางแจกแจงความถี่ (Frequencies) คำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เปรียบเทียบการเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขของหนังสือพิมพ์รายวันประเภทเชิงคุณภาพ หนังสือพิมพ์รายวันประเภทเชิงประจักษ์นิยมและหนังสือพิมพ์รายวันประเภทเชิงคุณภาพและประจักษ์นิยม

โดยตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า "หนังสือพิมพ์รายวันประเภทเชิงคุณภาพและหนังสือพิมพ์รายวันประเภทเชิงคุณภาพและประจักษ์นิยมเสนอข่าวเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขมีปริมาณมากกว่าหนังสือพิมพ์รายวันประเภทเชิงประจักษ์นิยม" และแบ่งการทดสอบสมมติฐานปริมาณการนำเสนอตั้งกล่าวในครั้งนี้ออกเป็นปริมาณความถี่และปริมาณเนื้อหาในการนำเสนอ ในการทดสอบสมมติฐานทางสถิติใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) ซึ่งอาศัยการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS^x ในกรณีที่พบว่าต่างกัน ก็ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการของ Scheffe'

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ศึกษาบทบาทในลักษณะต่าง ๆ ของหนังสือพิมพ์รายวันในการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขใช้ตารางแจกแจงความถี่ (Frequencies) คำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage)

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2, 3 และ 4 นั้น อาศัยการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS^x